احیای هویت زن در اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره)

14 خرداد 1402

رئیس اندیشکده زن و خانواده‌ی دانشگاه عالی امام حسین(ع) به همراه مدرس دانشگاه و عضو بنیاد ملی نخبگان با حضور در برنامه گفتگوی ویژه خبری درباره جایگاه زن در اندیشه های حضرت امام خمینی ره به پرسش ها پاسخ دادند.

سوال: حضرت امام ره راجع به نقش و جایگاه بانوان در مسائل اجتماعی صحبت می‌کنند و حتی جمله‌ای دارند قریب به این مضمون که خدمتی که اسلام و انقلاب به زنان کرد به مردان جامعه‌ی ایرانی نکرده. شما به عنوان خانمی که سال هاست در حوزه‌های اجتماعی فعالیت می‌کنید این بیان حضرت امام از نظر شما چطور قابل تحلیل است و امام وقتی در واقع این صحبت را می‌کنند نگاهشان به چه سابقه و پیشینه‌ای از وضع زنان در جامعه است؟

خانم مینو اصلانی رئیس اندیشکده زن و خانواده‌ی دانشگاه عالی امام حسین (ع): حضرت امام به عنوان احیاگر هویت زن در قرن معاصر مطرح هستند و در واقع منظومه فکری ایشان مبتنی بر همین مسئله است که جایگاه و نقش زنان در پیشرفت جامعه موضوع بسیار مهم، حیاتی و اساسی است به طوری که می‌فرمایند که زنان باید در مقدرات اصلی جامعه حضور داشته باشند و این جمله که جنابعالی اشاره فرمودید یک راهبرد کلان است به دلیل اینکه قبل از انقلاب اسلامی رژیم منحوس پهلوی به تأسی از فرهنگ غرب به سمت حیازدایی، به سمت بی هویت کردن زن ایرانی پیش می‌رفت و بنابراین انقلاب اسلامی با احیای هویت زن، با ایجاد فضای مناسب و بسیار قدرتمند برای ایفای نقش‌های زنان بزرگترین خدمت را به جایگاه زن و نقش آفرینی او داشته خب شما ببینید ما قبل از انقلاب، زنان متدین جامعه مان اصلاً در عرصه و میدان نبودند به دلیل اینکه فضا، فضا مناسبی نبود، اما انقلاب اسلامی این موقعیت را ایجاد کرد که زنان با توجه به توانمندی، استعدادها و آن خلاقیت‌هایی که دارند در جامعه ظهور و بروز پیدا بکنند زمینه‌ای برای فعالیت‌های عمیق آن‌ها ایجاد بشود زمینه‌ای برای رشد علمی و فضایل اخلاقی مطرح بشود و ایجاد بشود بنابراین دیدگاه بسیار جدی و به دور از تعارف برای حضور زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی را ما در جای جای سخنانی ایشان می‌بینیم به طوری که می‌فرمایند حتی اگر زنان نبودند این نهضت به پیروزی نمی‌رسید این یک موضع جدی است چراکه حضور زنان، حضور آحاد مردم را تداعی می‌کند، حضور زنان جامعه را به خروش می‌آورد برای این مقاومت و در واقع مقابله‌ی با رژیم منحوس پهلوی و همین طور در تداوم آن می‌بینیم که حضور زنان یک حضور جدی است و حضرت امام تا آخرین لحظه حیاتشان دائماً این مسئله را مطرح می‌کردند. با اقشار مختلف خانم‌ها بازدیدها و دیدارهایی که داشتند نقش آن‌ها را یادآوری می‌کردند از نقش‌های فردی، اجتماعی و خانوادگی یعنی می‌خواهم بگویم که حضرت امام از هیچکدام از این نقش‌ها در موضوع زنان غفلت نداشتند بارها نقش اجتماعی آن‌ها را مطرح کردند و اینکه ما شاهد حضور زنان حتی در مجلس خبرگان هستیم در ابتدای انقلاب اسلامی، شاهد حضور زنان در مجلس شورای اسلامی در همه‌ی مقاطع

هستیم و بنابراین حضرت امام وقتی می‌فرمایند زنان باید در مقدرات اصلی جامعه حضور داشته باشند این بزرگترین خدمتی است که انقلاب اسلامی به زنان کرد و ضمن اینکه یک مسیری را باز کرد برای جهان که زنان بدانند با آن هویت خودشان و اتکاء به آن هویت و جایگاه و کرامت خودشان می‌توانند در جامعه حضور داشته باشند و این یک مسئله‌ی شعار نیست بلکه یک مسئله جدی که حالا من در ادامه‌ی بحث عرض خواهم کرد که ما در واقع تأثیر تفکرات حضرت امام بر عملکرد زنان در جهان چه اتفاقات مهمی رخ داده که این‌ها را انشاء الله برشماری خواهیم کرد.

سوال: خانم محمودی همانطور که خانم اصلانی هم اشاره کردند حضرت امام خیلی جایگاه و نقش ویژه‌ای را برای بانوان در جامع قائل بودند مثلاً جایی می‌فرمایند خدمت مادر به جامعه از خدمت معلم بالاتر است و از خدمت همه کس بالاتر است یا در جای دیگر می‌فرمایند زن مربی جامعه است یا جایی دیگر می‌گویند زن نقش بزرگی در اجتماع دار زن مظهر تحقق آمال بشر است و حتی جایی می‌گویند اگر زن‌های انسان ساز از ملت‌ها گرفته بشوند ملت‌ها به شکست و انحطاط مبدل خواهد شد فکر می‌کنید چرا حضرت امام این قدر نقش و جایگاه ویژه‌ای را برای بانوان قائل بودند؟

خانم زهرا محمودی مدرس دانشگاه و عضو بنیاد ملی نخبگان: حقیقت ماجرا این است که وقتی یک مرد بزرگ تاریخ ساز می‌شود و می‌تواند که مردمی‌ترین انقلاب تاریخ را ایجاد بکند دل‌هایی را با خودش همراه بکند حقیقتاً فهم درستی از آحاد جامعه از مرد و زن، از تمام اقشاری که می‌توانند تأثیرگذار باشند دارد که این جملات گاهی اوقات اگر گوینده اش ذکر نشود بعضی وقت‌ها ممکن است بعضی‌ها فکر بکنند که یک سری جملات فمنیستی است حتی در دیدگاه‌های مقام معظم رهبری هم گاهی برخی فکر می‌کنند که این دیدگاه‌ها دیدگاه‌هایی هست که به هر حال افرادی که تند می‌روند در این مسیر دارند بیان می‌کنند، اما حقیقت ماجرا این است که زنان نیمی از جامعه را تشکیل می‌دهند و نیمی دیگر را می‌سازند این ویژگی‌هایی که در یک بانو نهفته است و می‌تواند جهاد اجتماعی در حقیقت ایجاد بکند در جامعه و زنی که مظهر لطافت، عاطفه و پیوند ارتباطات است وقتی حضور اجتماعی پیدا می‌کند به بیان حضرت امام می‌تواند یک اتفاق ویژه و خاصی را رقم بزند همانطور که ما می‌بینیم که این اتفاق افتاد وقتی انقلاب اسلامی رخ نمود زنان نقش بسیار خاص و بجایی را ایفاء کردند و بعد با یک معضل بزرگی مثل جنگ تحمیلی و دفاع مقدس که روبرو می‌شویم می‌بینیم که این قلب ملتهب و این قلب تپنده‌ی جامعه وقتی که شروع می‌کند به حرکت، افراد را به جوشش درمی آورد، پیوندهای عاطفی که یک زن می‌تواند ایجاد بکند ویژگی‌هایی که وجود دارد. ما در مفهوم مادری حضرت عالی اشاره کردین ریشه کلمه «اُم» در معنای خودش با امت یک ارتباط تنگاتنگی دارد یک مادر در نقش خودش وقتی که با آنچه که حضرت امام بیان می‌کند که زنان باید جهاد اجتماعی داشته باشند در عرصه‌های اجتماع حضور پیدا بکنند وقتی با همین ویژگی‌ها در جامعه حضور پیدا می‌کند یک مفهومی وجود دارد به اسم مادرپذیری مهم نیست که یک بانو حتماً مادر چندین فرزند باشد مهم این است که این ویژگی در نهاد او نهفته است و این را می‌تواند در جامعه پیاده بکند و اساساً حضرت امام بیان می‌کنند که زنان باید در حکمرانی و در سیاست مداخله بکنند و مقام معظم رهبری هم این نقش را بسیار پررنگ در حقیقت تلقی می‌کنند، اما مسئله این است که شاید ما اندیشه‌های حضرت امام را باید بعد از گذشت ۴۰ و اندی سال از انقلاب اسلامی باز می‌کردیم این مسئله را صورت بندی می‌کردیم و یک مدلی ارائه می‌کردیم که می‌توانست این مباحث در حد سخنان و اندیشه‌های امامین انقلاب باقی نماند حضرت امام یک جای می‌فرمایند که من شنیده ام که زنانی که در آن محیط قبل از انقلاب حضور داشتند از محیط خودشان شکایت داشتند ما باید رفاه

اجتماعی را برای اشتغال این زنان فراهم بکنیم یعنی شما نقش را ببینید بیان نمی‌کنند که زنان از عرصه‌ای که قبلاً بودند به هر حال محیطهای مناسبی نبوده کناره گیری بکنند و به هر حال بخواهند به خانه داری و مادری و این‌ها بپردازند می‌فرمایند که نقش انقلاب در حقیقت سالم سازی محیط اینهاست برای اثربخشی بیشتر و تأثیرگذاری بیشتر و این نقش را وقتی ما در کلام امامین انقلاب می‌بینیم حقیقتاً آنجایی هست که می‌فرمایند که شخصیتی که به هر حال اسلام به زنان داده شاید به مردان نداده این به این معنی نیست که زن در اصل آفرینش خودش در شخصیت خودش چیزی کم داشته بلکه به معنای این است که شاید در دوره‌ی جاهلیت یا محیطهای حکومت‌های مختلف در حقیقت زنان عقب نگه داشته شدند یا محدود شدند یا پست انگاشته شدند متأسفانه بیشتر در دوره جاهلیت و اسلام این خدمت را در حقیقت به شخصیت زنان کرده که به مردان شاید نکرده باشد.

سوال: خانم فاضل در خصوص دیدگاه های حضرت امام خمینی (ره) در خصوص هویت زن مسلمان ایرانی با مهمانان برنامه صحبت می کنیم بسیاری از کارشناسان معتقدند که حضرت امام یک نگاه فراجنسیتی و فرازمانی نسبت به بانوان داشتند از همان اوایل نهضت و بعد در جنگ تحمیلی مکرراً حضرت امام در این خصوص نکات مختلفی را متذکر می شوند جایی حتی از جهاد زنان در صورت ضرورت می گویند البته به همان معنی رایج جهاد یعنی مبارزه، به نظر شما این نگاه فراجنسیتی و فرازمانی به بانوان ریشه در کدام بخش از سیره و متون و منابع دینی ما دارد؟

خانم رقیه فاضل استاد دانشگاه مهمان تصویری برنامه از مشهد: من به نظرم می آید که اندیشه ی حضرت امام را در مورد زن آنجایی باید نگاه کرد که زن را خیلی جدی انسان می بینند و نظریه ی

فطرت امام در انسان شناسیشان کاملاً حاکم است سایه انداخته بر دیدگاه ایشان درباره زن و نظریه ی جنسیت ذیل نظریه ی فطرت حضرت امام تبیین می شود این مدلی است که وقتی زن را انسان می بینند در آن اندیشه ی قرآنی هم همین است آنجایی که «المؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاءالبعض یقول بالمعروف و ینهون عن المنکر» در همه وادی ها اگر زن و مرد مسلمان ایمان بیاورند عمل صالح انجام بدهند دیگه جنسیت دیگه اینجا معنادار نیست تعاملی که خدا با این بنده می کند یکسان خواهد بود اما قضیه این است که حضرت امام تعارف ندارند یعنی همان جوری که انسان را انسان مسئول می دانند مسئول است که قیام کند برای خدا آن تعبیر همیشگی حضرت امام قیام لِلّه موعظه ای که خدا برای انسان دارد زن و مرد را مسئول قیام می دانند بنابراین نه از سر تعارف یعنی همانجوری که به زن کرامت می بخشند و این احیاء می کنند هویت زنان را در انقلاب اسلامی بدون تعارف مسئول می دانند زن را، زن را سرباز جبهه ی توحید و قسط و عدالت معرفی می کنند خب آرمان می دهند آرمان خیلی جدی می دهند و نگاهشان این نیست که یک استفاده ی ابزاری اتفاق بیفتد حتی برای محبوبیت این کار را نمی کنند اگر قرار بود برای محبوب شدن این اتفاقات بیفتد کلی کار دیگر می توانستند در مورد زنان بکنند اما حضرت امام اصلاً همچنین منظری را ندارند و خود آن اندیشه ی قیام در ذهن حضرت امام اندیشه مجاهده حالا جهاد با نفس است، جهاد کبیر است، جهاد اکبر است، جهاد اصغر است جهاد در عرصه های مختلف اینکه حضرت امام انسان را و مسئولیت مجاهده ی انسان را مراتبی تعریف می کنند نه فقط باز برای زنان، برای زن و مرد یعنی هر کسی در هر موقعیتی که هست در سطوح مختلف، در عرصه های مختلف، حضرت امام علاوه بر اینکه به او آرمان می دهند مثلاً می گویند در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم تأکید می کنند که هدفی، آرمانی، قله ای وجود دارد در آن عرصه آگاه می کنند و بستر ایجاد می کنند یعنی قرار نیست فقط به زن آگاهی بدهی و آرمان بدهی حضرت امام این بستر را ایجاد می کنند برای مجاهده ی زنان کمااینکه برای مجاهده مردان بعد این مدلی است که می بینیم خب زنان در عرصه های مختلف مثلاً یک دختر نوجوان ۱۳ ساله می شود شهیده زینب کمایی، خیرالنساء سَدخَربی در روستای سدخرب سبزه وار می تواند مجاهده ی خودش را جای خودش را پیدا بکند و همه ی اینها می شوند مصادیقی از آن زن در اندیشه ی حضرت امام به نظر می آید این مبانی فکری حضرت امام نظریه ی جنسیت، نظریه ی فطرت، خود نظریه قیام لِله که در موقعیت و در مراتب و مسئولیت های مختلف می تواند اتفاق بیفتد خیلی اهمیت دارد و اگر ما فارغ از این اندیشه ها ببینیم چه بسا مدل نگاهی که مثلاً حضرت امام به زن دارند جور دیگری تبیین بشود و یا به رویکرد مثلاً غرب یا رویکرد شرقی اصلاً بلغزد به نظر می آید آن اندیشه ی مجاهده خب اهمیت دارد و البته در این میان آن مسئله ی جدال بین دو اسلام که حضرت امام بابش را باز می کنند یعنی حضرت امام دعوا را دعوای اسلام و کفر نمی دانند دعوا خیلی سخت تر و پیچیده تر شده مخصوصاً اواخر عمر حضرت امام خب می بینیم امام با دو منظر تحجر و تجدد یعنی دو رویه ی اسلام امریکای دارند می جنگند و این در مقوله ی زن خیلی جدی تر می شود مهم است برای ما مخصوصاً چون در اندیشه ی انقلابی در اندیشه ی حضرت امام خب زن محجب است ظاهر زن در اندیشه ی حضرت امام شبیه ظاهر زنان در مثلاً دیدگاه متحجران خواهد بود در ظاهر اولیه بنابراین به نظرم خیلی اهمیت پیدا می کند که این مبانی فکری حضرت امام در مورد زن را جدی بررسی بکنیم یعنی حتماً چون ظاهرها ظاهرهای شبیه است هر دو محجب هستند وجوه دیگر را باید دید که مثلاً در اندیشه ی حضرت امام تحلیل مسئله ها در مورد زن چگونه اتفاق می افتد؟ مسئله ی زن چیه؟

سوال: خانم اصلانی خب شما سال های زیادی با بانوان زیادی مراوده داشتید آیا در ذهنتان شخصی را سراغ دارید که از همین آموزه های امام به هر حال تأثیر گرفته باشند و وارد عرصه های مختلف اجتماعی شده باشند می خواهیم چند تا نمونه که از آموزه های حضرت امام تأثیر گرفتند را برای بینندگان بفرمایید.

اصلانی: اگر بخواهیم مصداقی نام ببریم که واقعاً تعداد به لطف خدا خیلی زیاد است مثلاً فرض کنید خانم دکتر کرمانی که خب سال گذشته ایشان را از دست دادیم که بر اساس اندیشه های امام حتی وقتی در امریکا تحصیل می کردند با آشنایی با اندیشه های حضرت امام واقعاً در این مسیر قرار گرفتند و به عنوان یک اثرگذار سطح بین الملل تا آخرین لحظه ی عمرشان تلاش کردند یا ما اولین زنی که در مجلس خبرگان حضور پیدا کردند خانم منیره گرجی با توجه به آموزه ها و اندیشه های حضرت امام و راهی که حضرت امام باز کرد دیدیم که چقدر درخشیدند و در واقع سهم زیادی در بحث قانون اساسی و تدوین قانون اساسی کشور داشتند این نگاه امام بود که آن مقدرات اصلی موضوعات خیلی جدی در کلان راهبردهای نظام جمهوری اسلامی ایران برای آینده، برای تمدن آینده، زنان باید نقش ایفاء بکنند در قانونگذاری، در مسائل حقوقی و فرهنگی که به هر حال یک بحث بسیار گسترده ای را حضرت امام در این زمینه خیلی تأکید داشتند در اندیشه های اعتقادی و تقویت بنیه های دینی و اخلاقی و معنوی که حالا از فرضاً و تربیت فرزند به عنوان انسان ساز شروع می کردند حضرت امام و بعد می رسیدند به اینکه خود خانم ها این نقش را باید داشته باشند و حتی بحثشان فقط تا پیروزی انقلاب نبود بعضی از شاید جریان ها فکر می کردند که حالا حضرت امام نظرشان این است که خانم ها بیایند انقلاب پیروز بشود و آن شکل مردمی انقلاب بیشتر برای جهانیان مشخص بشود اما حضرت امام هرگز نگاه تزیینی نداشتند بلکه نه تنها در پیروزی انقلاب بلکه بحثشان این بود که باید در تداوم انقلاب هم خانم ها نقش داشته باشند و حتی ریل گذاری می کردند برای این مسئله اینکه تصویری را نشان بدهند از حضور سرکار خانم دباغ که حضور پیدا می کنند در یک هیئت بسیار رسمی اینها همه ریل گذاری بود یعنی می خواهم بگویم در ایجاد ساختارها حضرت امام ریل گذاری کردند برای حضور زنان، هم پیام داشتند و هم واقعاً جدی مطالبه داشتند بحث آموزش که خب می بینیم چقدر ایشان رو آموزش تأکید می کنند برای ارتقای فکری و در واقع علمی خانم ها این را تأکید می کنند خدمتتان عرض بکنم که احترامی که برای عموم خانم ها داشتند، ما خیلی جالب است که امروز داریم این رفتار و عمل حضرت امام را در گروه هایی که در سایر کشورها تشکیل شده و جایگاهی که برای زنان قائل هستند داریم می بینیم مثلاً شما می بینید در خود امریکا وقتی که خانم وندی شِلریت کتابی را می نویسد و تداعی کننده ی اندیشه های امام برای زندگی مؤمنانه، زندگی عفیفانه دارد طرح می دهد و برنامه دارند این نشان می دهد که حضرت همچنان زنده و جاری هستند برای اثرگذاری در جامعه ی حتی جهانی می خواهم بگویم که این زنده بودن حضرت امام و اندیشه های ایشان که مقام معظم رهبری این را در واقع تقویت کرده این اندیشه ها را و این جاری هست و ما نشانه های بسیار زیادی را در سطح بین الملل شاهد هستیم.

سوال: خانم محمودی خب راجع به اندیشه های امام در حوزه های مختلف به خصوص در حوزه ی نگاه به بانوان صحبت کردیم شما به عنوان خانمی که در مسیر نهضت امام خمینی متولد شدید رشد کردید و به هر حال در این خصوص هم فعالیت هایی داشتید چقدر نگاه حضرت امام و آن رویکردی که ایشان داشتند را تأمین کننده ی آن عزت و کرامت زن می بینید چقدر فکر می کنید این در واقع عملیاتی شده آیا شده مثلاً یک زمانی فکر کنید که آیا اگر این طور نبود و جور دیگری می شد ما مثلاً عزت و جایگاهمان بیشتر لحاظ می شد یا بیشتر حفظ می شد؟

محمودی: نکته ی جالب و عجیبی است حقیقت ماجرا این است که ما نسلی که از وقتی چشم باز کردیم به هر حال یک شمه ای از وجود حضرت امام را در حقیقت دیدیم در بیاناتشان، در مطالعاتی که شاید در صحیفه و سخنرانی های ایشان وجود داشته و آنچه که تصویر می شد هر چقدر مطالعه می کنیم هر چقدر می شنویم هر چقدر سؤال می کنیم این هست که حضرت امام نگاه عجیبی به بحث کرامت زنان دارند یعنی شما هر چقدر که مطالعه می کنید اصلاً ایشان می فرمایند که سعادت و شقاوت کشورها وابسته به وجود زنان است و این زن است که با تربیت صحیح انسان می سازد یا می فرمایند که اگر زنان شجاع و انسان ساز از ملت ها گرفته شود ملت ها قطعاً به شکست و انحطاط کشیده می شوند یعنی ایشان بیش از یک رکن رکین دارند به این موضوع نگاه می کنند نه اینکه بگوییم به عنوان یک جزئی از آحاد جامعه و هر چقدر که اندیشه های ایشان را مطالعه می کنید تأکیدشان بسیار بر کرامت و عزت زن در حقیقت وجود دارد نه فقط در کلام بلکه تلاش می کنند این را تبیین بکنند خب متأسفانه ای کاش عمر حضرت امام هزار ساله می بود و ما بهره مند می شدیم از وجود ایشان و خیلی زود شاید من احساس می کنم ما ایشان را از دست دادیم در تمام انقلاب ها بحث انقلاب فرهنگی سالیان سال طول می کشد بیش از ۴۰ سال طول می کشد تا در حقیقت تبیین بشود مسئله اصلی این است که گفتمانی که حضرت امام پایه گذاری می کنند و بحث انقلاب اسلامی را مطرح می کنند دال مرکزی این گفتمان بحث نه شرقی، نه غربی جمهوری اسلامی است اساس این گفتمان بر مبنای عزت است اینکه ما می گوییم استقلال آزادی جمهوری اسلامی فقط یک شعار نیست اساسش بر مبنای عزت است و وقتی همین را تعمیم می دهیم به بحث الگوی سوم زن که مطرح می شود و گفتمانی است که اگر ما درست صورت بندی اش بکنیم و در عرصه های مختلف بخواهیم در حقیقت به آن بپردازیم خیلی زود است که واقعاً ما این همه زن عالم، فرهیخته در عرصه های مختلف در عرصه ی هنر و رسانه، در عرصه ی علمی، در عرصه ای مهندسی، پزشکی در کشورمان داریم.

سوال: پس فکر می کنید نگاه حضرت امام تأمین کننده ی آن عزت و کرامت بانوان کشور ما بوده

است؟

محمودی: بله نگاه حضرت امام بوده و ما حقیقتاً باید روی این کار می کردیم ما بر مبنای گفتمانی که باید کار می کردیم تا جریان ساز باشد حقیقتاً کار نکردیم.

سوال: خانم فاضل جمع بندی شما هم در حد یک دقیقه بشنویم که آیا حالا در قالب جمع بندی فکر می کنید که نگاه حضرت امام (ره) آن عزت و کرامت زنان را به هر حال ایجاد کرده یا خیر یا اینکه می شد نگاه دیگری داشت به این موضوع؟

فاضل: حالا به نظرم می آید که حضرت امام با آن اسلامی که زن و مرد ما را با او آشنا کرد اسلام ناب باعث شد که حقیقتاً یک هویتی در زن و مرد ما ایجاد بشود عزتی ایجاد بشود و البته اهمیت دارد که خود زنان هستند که باید این کرامت را حفظ بکنند حضرت امام پرچم این علمداری این جبهه را دست خود زنان دادند آن قدری که مثلاً در وصیت نامه حضرت امام می گویند ما مفتخریم که زنان ما وارد عرصه های میدان مثلاً عرصه های جهاد شدند و این اهمیت دارد این خیلی نکته ی دقیقی است من به نظرم طی این سال ها ما یک جاهایی از وصیت غفلت کردیم و آن جایی که حضرت امام می گویند زنان ما هم خودشان را از محرومیت هایی که توطئه دشمنان برای زنان ایجاد کرده بود رهاندند و هم از قید خرافات که آخوندهای بی اطلاع از مصالح مسلمین بر دست و پای زنان زده بودند خیلی اهمیت دارد حضرت امام این پیوند عمیق و ناگسستنی سرمایه سالاری سرمایه داری و متحجرین را رو کردند برای زنان و تأکید می کنم همان جوری که باید در مقوله ی این مسئله زن با این مدل نگاه زن در اندیشه ی سرمایه داری جنگید که زن را عروسک می بیند زن را برای سود بیشتر می خواهد از آن طرف زن را در نگاه متحجرین حضرت امام خیلی جدی رسوا می کنند و به نظرم می آید که تو طی این سال ها مسئله ی متحجرین که دفعه ی قبل هم دوباره اشاره کردم ما کم پرداختیم به این قضیه یعنی زن در اندیشه ی متحجرین روایت بکنیم می توانیم آن عزت زن را حفظ کنیم.